

OBSAH

O autorech	17
Seznam zkratk, pojmů a použitých zkrácených názvů	18
Seznam právních a jiných předpisů používaných formou číselného označení v poznámkách pod čarou	22
Recenze	28
Slovo úvodem	30

1 K obsahu základních pojmů pro oblast pracovněprávních vztahů ve zdravotnictví

1.1 Zdravotničtí pracovníci versus pracovníci ve zdravotnictví	33
1.2 Regulované povolání, regulovaná činnost	34
1.2.1 Regulace zdravotnických povolání na úrovni EU	36
1.3 Výkon zdravotnického povolání	38
1.3.1 Pojem zdravotnické povolání	38
1.3.2 Výkon zdravotnických povolání	38
1.3.3 Započítání doby výkonu povolání	40
1.3.4 Podmínky způsobilosti k výkonu zdravotnických povolání	42
1.4 Zdravotní péče	43
1.4.1 Pojem zdravotní péče	43
1.4.2 Hrazená zdravotní péče	44
1.4.3 První pomoc	45
1.5 Zdravotnické zařízení	46
1.6 Pacient, nemocný, klient	47

2 Právní rámec vymezující postavení zdravotnických pracovníků v České republice

2.1 Povinnosti zdravotnických pracovníků	49
2.1.1 Lidská práva a zdravotní péče	49
2.1.2 Zákon o péči o zdraví lidu	50
2.1.3 Povinnosti vyplývající z pracovněprávních předpisů	53

2.1.3.1	Povinností uložené zdravotnickým pracovníkům pracovním řádem.	54
2.1.3.2	Povinnosti uložené zdravotnickým pracovníkům vnitřním předpisem zaměstnavatele.	55
2.1.3.3	Povinnosti uložené zdravotnickým pracovníkům závaznými pokyny vedoucích zaměstnanců.	56
2.1.4	Povinnosti založené zdravotnickým pracovníkům pracovní nebo jinou individuální smlouvou.	57
2.1.5	Ostatní právní předpisy.	58
2.1.6	Povinnosti dané zdravotnickým pracovníkům etickými normami.	61
2.1.7	Práva a povinnosti pacientů.	61
2.2	Zdravotnické zařízení.	64
2.2.1	Nestátní zdravotnická zařízení.	64
2.2.1.1	Obory zdravotní péče.	64
2.2.1.2	Odborná způsobilost.	67
2.2.1.3	Způsobilost odborného zástupce.	69
2.2.1.4	Zdravotní způsobilost a bezúhonnost.	70
2.2.1.5	Personální vybavení.	71
2.2.1.6	Sestra v ambulanci lékaře.	72
2.2.2	Státní zdravotnická zařízení.	73

3 Způsobilost k výkonu zdravotnických povolání

	(zákony o způsobilosti)	75
3.1	Podmínky zdravotní způsobilosti zdravotnických pracovníků.	79
3.1.1	Zdravotní způsobilost podle jiných právních předpisů ve vztahu k výkonu zdravotnického povolání.	81
3.2	Podmínky bezúhonnosti zdravotnických pracovníků.	82
3.2.1	Bezúhonnost podle jiných právních předpisů ve vztahu k výkonu zdravotnického povolání.	84
3.2.2	Podmínky bezúhonnosti a zdravotní způsobilosti v rámci uznávání kvalifikací.	85
3.3	Podmínky odborné způsobilosti zdravotnických pracovníků.	86
3.3.1	Získání odborné způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání na základě přechodných ustanovení.	89
3.3.2	Požadavky na nositele výkonu.	93

3.3.3	Označení odbornosti	94
3.3.4	Požadavky na výkon vedoucích funkcí	96
3.3.5	Akreditované kvalifikační kurzy	97
3.4	Obsah výkonu povolání a jeho samostatnost	100
3.4.1	Lékařská povolání	103
3.4.1.1	Samostatný výkon lékařských povolání a výkon činností bez odborného dohledu	103
3.4.1.2	Výkon lékařských povolání pod odborným dohledem	105
3.4.2	Nelékařská zdravotnická povolání	106
3.4.2.1	Výkon nelékařských zdravotnických povolání bez odborného dohledu	106
3.4.2.2	Výkon nelékařských zdravotnických povolání pod odborným dohledem	109
3.4.2.3	Výkon nelékařských zdravotnických povolání pod přímým vedením	112
3.5	Celoživotní vzdělávání	113
3.5.1	Celoživotní vzdělávání lékařských povolání	114
3.5.2	Celoživotní vzdělávání nelékařských zdravotnických povolání	117
3.5.2.1	Kreditní ohodnocení specializačního vzdělávání a certifikovaných kurzů	118
3.5.2.2	Inovační kurzy a stáže	119
3.5.2.3	Semináře, školicí akce, konference a sympozia	120
3.5.2.4	Publikační, pedagogická a výzkumná činnost	122
3.5.2.5	Další způsoby celoživotního vzdělávání	123
3.5.2.6	Zaznamenávání a započítávání akcí celoživotního vzdělávání	124
3.5.3	Adaptační proces	125
3.5.4	Osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu	127
3.5.4.1	Podmínky vydání a prodloužení osvědčení k výkonu povolání bez odborného dohledu	128
3.5.4.2	Registr zdravotnických pracovníků způsobilých k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu	132

3.5.5	Celoživotní vzdělávání dalších pracovníků ve zdravotnictví	133
3.6	Podmínky specializované způsobilosti	135
3.6.1	Specializovaná způsobilost lékařských povolání	135
3.6.1.1	Průběh specializačního vzdělávání	138
3.6.1.2	Ukončení specializačního vzdělávání	140
3.6.1.3	Průběh a ukončení doplňkové odborné praxe	142
3.6.1.4	Započítávání jiné praxe a vzdělání	142
3.6.1.5	Přiznávání a převod specializované způsobilosti získané podle dřívějších právních předpisů	143
3.6.2	Specializovaná způsobilost nelékařských zdravotnických povolání	149
3.6.2.1	Průběh specializačního vzdělávání	150
3.6.2.2	Ukončení specializačního vzdělávání	153
3.6.2.3	Započítávání jiné praxe a vzdělání	154
3.6.2.4	Získání specializované způsobilosti vysokoškolským studiem	155
3.6.2.5	Získání specializované způsobilosti na základě dřívějších předpisů	157
3.6.3	Akreditace	159
3.6.3.1	Akreditační řízení	161
3.6.3.2	Akreditační komise	163
3.6.3.3	Povinnosti akreditovaného zařízení	165
3.6.3.4	Ukončení akreditace	166
3.6.4	Financování specializačního vzdělávání	166
3.6.5	Pověřená organizace	169
3.7	Podmínky zvláštní odborné způsobilosti	172
3.7.1	Certifikované kurzy u lékařských povolání	173
3.7.2	Certifikované kurzy u nelékařských zdravotnických povolání	174
3.8	Uznávání kvalifikací získaných v cizině	176
3.8.1	Země Evropské unie	179
3.8.1.1	Hostující osoby	182
3.8.1.2	Usazené osoby	184
3.8.1.2.1	Uznávání kvalifikace na základě koordinace	

	minimálních požadavků	185
3.8.1.2.2	Obecný systém uznávání kvalifikací	188
3.8.2	Třetí země	191
3.8.2.1	Dočasný výkon povolání	193
3.8.3	Jazyková způsobilost	195
3.9	Přerušení výkonu povolání	198
3.10	Specifika jednotlivých povolání	199
3.10.1	Lékařská povolání	199
3.10.1.1	Lékař	199
3.10.1.2	Zubní lékař	202
3.10.1.3	Farmaceut	204
3.10.2	Nelékařská zdravotnická povolání s nepovinnou specializovanou způsobilostí	207
3.10.2.1	Všeobecná sestra	207
3.10.2.1.1	Způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry	208
3.10.2.1.2	Obsah výkonu povolání všeobecné sestry	212
3.10.2.2	Porodní asistentka	215
3.10.2.3	Ergoterapeut	218
3.10.2.4	Radiologický asistent	219
3.10.2.5	Zdravotní laborant	222
3.10.2.6	Zdravotně-sociální pracovník	226
3.10.2.7	Optometrista	228
3.10.2.8	Ortoptista	229
3.10.2.9	Asistent ochrany a podpory veřejného zdraví	230
3.10.2.10	Ortotik-protetik	232
3.10.2.11	Nutriční terapeut	234
3.10.2.12	Zubní technik	236
3.10.2.13	Dentální hygienistka	238
3.10.2.14	Zdravotnický záchranář	240
3.10.2.14.1	Způsobilost členů výjezdových skupin záchranné služby	245
3.10.2.15	Farmaceutický asistent	246

3.10.2.16	Biomedicínský technik	248
3.10.2.17	Biotechnický asistent	249
3.10.2.18	Radiologický technik	250
3.10.2.19	Adiktolog	252
3.10.3	Nelékařská zdravotnická povolání se způsobilostí bez odborného dohledu až po získání specializované způsobilosti	253
3.10.3.1	Psycholog ve zdravotnictví a klinický psycholog	253
3.10.3.2	Klinický logoped	257
3.10.3.3	Zrakový terapeut	259
3.10.3.4	Fyzioterapeut	261
3.10.3.5	Radiologický fyzik	264
3.10.3.6	Odborný pracovník v laboratorních metodách a v přípravě léčivých přípravků... ..	266
3.10.3.7	Biomedicínský inženýr	268
3.10.3.8	Odborný pracovník v ochraně a podpoře veřejného zdraví	270
3.10.4	Nelékařská zdravotnická povolání se způsobilostí pouze pod odborným dohledem	271
3.10.4.1	Zdravotnický asistent	271
3.10.4.2	Laboratorní asistent, ortoticko-protetický technik, nutriční asistent, asistent zubního technika	273
3.10.4.3	Dezinfektor	275
3.10.4.4	Řidič vozidla zdravotnické záchranné služby a řidič dopravy nemocných a raněných	277
3.10.4.4.1	Doprava rodiček, nemocných a raněných	280
3.10.4.5	Ošetřovatel	281
3.10.4.6	Masér a nevidomý a slabozraký masér	284
3.10.4.7	Laboratorní pracovník	285
3.10.4.8	Zubní instrumentářka	286
3.10.4.9	Autoptický laborant	287
3.10.4.10	Sanitář	287
3.10.5	Jiní odborní pracovníci	293
3.10.6	Jiné regulované činnosti ve zdravotnictví	299
3.11	Sankece za neoprávněný výkon zdravotnického povolání	300

4 Zvláštní případy poskytování zdravotní péče	303
4.1 Zdravotní péče poskytovaná v zařízeních sociálních služeb ...	303
4.1.1 Povinnost zabezpečit zdravotní péči (kdo a jakou) zařízeními sociálních služeb	303
4.1.2 Rozsah poskytované zdravotní péče v pobytových zařízeních sociálních služeb	305
4.1.3 Podmínky hrazení ošetrovatelské a rehabilitační péče v pobytových zařízeních sociálních služeb	306
4.1.4 Způsobilost k poskytování ošetrovatelské a rehabilitační péče zaměstnanci zařízení sociálních služeb	307
4.1.5 Kontrola kvality ošetrovatelské a rehabilitační péče v pobytových zařízeních sociálních služeb	308
4.2 Praktická výuka v rámci přípravy na zdravotnické povolání ...	309
4.2.1 Pracoviště zabezpečující praktickou výuku a její smluvní zajištění	310
4.2.2 Způsobilost osob, které vedou praktickou výuku	314
4.2.2.1 Pracovněprávní postavení učitelů praktické výuky	317
4.2.3 Obsah praktické výuky ve zdravotnickém zařízení ...	319
4.2.4 Postavení studentů z hlediska pracovního práva a odpovědnosti za škodu	322
4.2.4.1 Délka praktické výuky a bezpečnost a ochrana zdraví při práci	322
4.2.4.2 Odměna za produktivní činnost	324
4.2.4.3 Odpovědnost za škodu způsobenou studenty	325
4.2.4.4 Odpovědnost za škodu způsobenou studentům	326
4.2.5 Kontrolní činnost	328
5 Základní zásady pracovněprávních vztahů a jejich uplatnění ve zdravotnictví	330
5.1 Vymezení základních zásad v zákoníku práce	330
5.2 Uplatnění základních zásad pracovněprávních vztahů na zdravotnické pracovníky	331
5.2.1 Zásada dočasného přidělování zaměstnanců podle § 13 odst. 1 písm. h) zákoníku práce	331
5.2.2 Zásada naplňování a rozvrhování pracovní doby	333

5.2.3	Zásada zákazu „dvoji stejné“ práce u téhož zaměstnavatele dle § 13 odst. 4 zákoníku práce	335
-------	---	-----

6	Vznik, změna a skončení pracovních poměrů zdravotnických pracovníků	340
6.1	Postup před vznikem pracovního poměru	340
6.1.1	Výběrová řízení	345
6.1.1.1	Obecný režim výběrových řízení	345
6.1.1.2	Výběrová řízení na obsazování ředitelů a vedoucích míst v tzv. I. linii řízení	346
6.2	Pracovní smlouvy zdravotnických pracovníků	348
6.2.1	Druh práce	348
6.2.2	Místo výkonu práce	352
6.2.3	Den nástupu do práce	353
6.2.4	Ostatní obvyklé náležitosti pracovních smluv zdravotnických pracovníků	353
6.2.5	Forma pracovní smlouvy	356
6.3	Jmenování a odvolání	358
6.3.1	Jmenování ve zdravotnictví v rozpočtové sféře	361
6.3.2	Jmenování ve zdravotnických zařízeních přímo řízených Ministerstvem zdravotnictví	361
6.3.3	Dohoda o možnosti odvolání z pracovního místa	362
6.3.4	Nabídková povinnost zaměstnavatele po odvolání nebo vzdání se pracovního místa	363
6.4	Některé aspekty změn pracovního poměru zdravotnických pracovníků	365
6.4.1	Dočasné přidělení zdravotnických pracovníků	365
6.4.1.1	Dočasné přidělení zdravotnických pracovníků od 1. 7. 2008	366
6.4.1.2	Náležitosti smluv o dočasném přidělení zdravotnických pracovníků	369
6.5	Některé aspekty skončení pracovního poměru	371
6.5.1	Výpovědní důvody	373
6.5.1.1	Uplatnění výpovědního důvodu podle § 52 písm. d) a e) zákoníku práce (zdravotní důvody)	373
6.5.1.2	Uplatnění výpovědního důvodu podle § 52 písm. f) zákoníku práce (nesplnění	

	předpokladů či požadavků pro výkon práce)	379
	6.5.1.2.1 Ustanovení § 52 písm. f) zákoníku práce ve vazbě na kritérium odborné způsobilosti zdravotnických pracovníků	380
	6.5.1.2.2 Ustanovení § 52 písm. f) zákoníku práce ve vazbě na kritérium bezúhonnosti zdravotnických pracovníků	383
	6.5.1.3 Uplatnění výpovědního důvodu podle § 52 písm. g) zákoníku práce (porušení „pracovní kázně“)	384
	6.5.1.3.1 Přehled možných porušení povinností uložených zdravotnickým pracovníkům právními předpisy	385
	6.5.1.3.2 Soudní praxe a rozvažování pracovních poměrů ve zdravotnictví	388
	6.5.2 Okamžité zrušení pracovního poměru zaměstnavatelem pro zvlášť hrubé porušení „pracovní kázně“	392
	6.5.3 Okamžité zrušení pracovního poměru ze strany zaměstnance	394
	6.5.3.1 Okamžité zrušení pracovního poměru § 56 písm. a) zákoníku práce (zdravotní důvody)	394
	6.5.3.2 Okamžité zrušení pracovního poměru zaměstnancem podle § 56 písm. b) zákoníku práce (nevyplacení mzdy)	395
7	Pracovní doba a doba odpočinku ve zdravotnictví	397
	7.1 Základní pojmy v oblasti pracovní doby	399
	7.2 Stanovená týdenní pracovní doba	407
	7.3 Rozvržení a rozvrh pracovní doby ve zdravotnictví	408
	7.3.1 Rozvržení pracovní doby	408
	7.3.2 Rovnoměrné rozvržení pracovní doby	410

7.3.3	Nerovnoměrné rozvržení pracovní doby.....	412
7.3.3.1	Chiméra zvaná plánovací kalendář.....	414
7.3.4	Tzv. jiná úprava pracovní doby.....	416
7.3.5	Pružné rozvržení pracovní doby.....	417
7.3.6	Konto pracovní doby.....	418
7.3.7	Časové překrývání směn.....	419
7.4	Práce přesčas a tzv. další dohodnutá práce přesčas ve zdravotnictví.....	421
7.4.1	Práce přesčas.....	423
7.4.2	Další dohodnutá práce přesčas ve zdravotnictví neboli tzv. „opt-out“.....	428
7.4.2.1	Parametry dohody o další dohodnuté práci přesčas ve zdravotnictví.....	432
7.4.2.2	Odměňování další dohodnuté práce přesčas ve zdravotnictví.....	433
7.5	Pracovní pohotovost.....	435
7.6	Přestávky v práci.....	438
7.6.1	Vývoj právní úpravy přestávek v práci od r. 1966 do současnosti.....	438
7.6.2	Přiměřená doba na jídlo a oddech.....	439
7.6.3	Opuštění pracoviště v době přestávky na jídlo a oddech.....	442
7.6.4	Úraz v době přestávky na jídlo a oddech.....	442
7.7	Nepřetržitý odpočinek mezi dvěma směnami.....	443
7.8	Nepřetržitý odpočinek v týdnu.....	445
8	Odměňování zdravotnických pracovníků.....	447
8.1	Stručná rekapitulace vývoje odměňování ve zdravotnictví posledních let.....	447
8.2	Dva způsoby odměňování ve zdravotnictví aneb plat versus mzda.....	448
8.3	Kritéria pro poskytování mzdy/platu (zásada stejné mzdy za stejnou práci a práci stejné hodnoty).....	451
8.4	Odměňování mzdou.....	455
8.4.1	Minimální mzda a zaručená mzda.....	455
8.4.2	Sjednání, stanovení nebo určení mzdy.....	457
8.4.3	Mzda a náhradní volno za práci přesčas.....	462
8.4.4	Mzda, náhradní volno nebo náhrada mzdy za svátek... ..	464

8.4.5	Mzda za noční práci	468
8.4.6	Mzda a příplatek za práci ve ztíženém pracovním prostředí	468
8.4.7	Mzda za práci v sobotu a v neděli	470
8.4.8	Nenárokové složky mzdy	471
8.5	Odměňování platem	472
8.5.1	Určení platu	474
8.5.2	Platový výměr	474
8.5.3	Zařazení do platové třídy	476
8.5.3.1	Seznam povolání a rozpětí platových tříd ve zdravotnictví	481
8.5.3.2	Charakteristiky platových tříd profesí všeobecná sestra a lékař	483
8.5.3.3	Kvalifikační předpoklady	486
8.5.3.4	Výjimečné zařazení do platové třídy	488
8.5.4	Zvýšené platové tarify lékařů aneb „zlatá éra“ šesti tabulek	489
8.5.5	Zařazení do platového stupně	495
8.5.6	Smluvní plat	499
8.5.7	Příplatek za vedení	501
8.5.8	Příplatek za noční práci	503
8.5.9	Příplatek za práci v sobotu a v neděli	503
8.5.10	Příplatek za práci ve ztíženém pracovním prostředí	504
8.5.11	Zvláštní příplatek	505
8.5.12	Příplatek za rozdělenou směnu	508
8.5.13	Osobní příplatek	508
8.5.14	Plat nebo náhradní volno za práci ve svátek	510
8.6	Souhrnně k odměňování mzdou a platem	511
8.6.1	Příplatek nebo náhradní volno za práci přesčas	511
8.6.2	Příplatky se počítají, aneb kdy je nejdražší cena práce	513
8.6.3	Příplatky a přechod času ze středoevropského na letní a zpět	514
8.6.4	Srovnávací tabulka příplatků plat contra mzda	515

9 Prohlubování a zvyšování kvalifikace zdravotnických pracovníků

9.1	Pojmy „prohlubování“ versus „zvyšování“ kvalifikace ve vztahu ke zdravotnickým pracovníkům	517
-----	---	-----

9.2	Uplatnění kvalifikačních dohod ve zdravotnictví	521
9.2.1	Rozsah celkové částky nákladů pro účely kvalifikačních dohod.	526
9.3	Pracovněprávní aspekty získávání tzv. kreditních bodů.	528
9.4	Problematika ověřování odborných znalostí zdravotnických pracovníků.	530
10.	Dovolená a její uplatnění ve vztahu ke zdravotnickým pracovníkům	533
10.1	Výměry dovolené	533
10.2	Dovolená u zaměstnanců s nerovnoměrně rozvrženou pracovní dobou	534
10.2.1	Náhrada mzdy/platu za dovolenou.	536
10.3	Dovolená po mateřské a rodičovské dovolené.	537
10.3.1	Dovolená po mateřské dovolené	538
10.3.2	Dovolená po rodičovské dovolené	539
10.4	Dodatková dovolená.	540
10.4.1	Vznik nároku versus „krácení“ dodatkové dovolené	544
	Seznam použité literatury a judikatury	547
	Rejstřík	555